

DEMÉNY PÉTER

MONDATÉPÜLET

Nagy Hajnal Csilla: *Hét*

■ „Még nem döntöttem el, ez menyire zavar.” (134.) N.-nek ez a mondata lehetne akár Nagy Hajnal Csilla regényének jelszava vagy valamiféle összefoglalása. Hét olyan szereplő meséli el a könyvet, akik mind pótcselkvésekben élnek, és ezt többé-kevésbé tudják is magukról. Olyan emberek, akiknek a szerelem csak testiség, mert félnek attól, amit érezhetnének, ha azt éreznék, amit valójában éreznek. Ezért adja Frankie az anyjának vásárolt csokit a börtön portásnőjének, s hazudja az anyjának, hogy olyant nem talált, amilyent az anyja kért.

„A *Hét* munkacímét viselő kisregény első fejezete még 2014-ben íródott, abban a hiszemben, hogy egy novella. A narrátor elmesélte egy hetét, a rutint, amibe belefagyott, még ha ő nem is egészen érzékelte ezt a létet (legalábbis ki-mondva nem) belefagyásnak. Később ennek a narrátornak (Annának) a hetéből kivált valaki (Kele), jelezve, hogy ő is hasonló rutinba van bele, ha nem is fagyva, ágyazódva, kényelmesedve. Folytatták ezt a kiválást, egészen mostanáig, míg végül heten lettek” – írja Nagy Hajnal Csilla *A Szem* portálon,¹ nyilván azzal a szándékkal, hogy kontextusba helyezze a fejezetet, s így a regény születésének folyamatáról is elárul valamit. Eszerint a

kötet mintegy „kihasadt” egy kezdeti magból, amely köré felépültek aztán a további részletek.

Én ebből a regényből értettem meg Sally Rooney *Normális emberek* című művét, melyet annak idején nem szerettem, annyira idegenül hatott. Ott azonban sok minden történik, és talán ez a „sokmindenség”, a társadalom szélessége és tarkasága terelte el az érzékenységet. A *Hét* ugyanis olyan, mint ha a *Normális emberek* bezárták volna egy szűk szobába. Nagy Hajnal Csilla könyve koncentráltabb, sűrűbb és egyoldalúbb valamiképpen. Kifejezően beszél egy világról, amely egyre inkább az olvasó világa is, s amelyben az emberek úgy tesznek, mintha élnének, de maguk sem értik, miért is olyan fontos ez. „Mint két rajzfilmfigura, úgy élnek a fejekben ők ketten. Egy jóságos, kapkodva ugráló nyúl, és egy ki-mért, alapvetően jóindulatú krokodil. Pontosan annyi kiterjedést és dimenziót használnak velem szemben, és talán az egész életükkel szemben is, amennyire feltétlenül szükségük van, egy milliméterrel sem többet. Tanulságos. Vagy hát miért is lenne az.” (Frankie, 72.) Semminek nincs értelme, aminek van értelme, annak sem kell *elfogadni* az értelmét vagy azonosulni vele. Mindent kívülről kell látni,

végül már magunkat is, mindig tükröket kell hurcolnunk magunkkal, mert ha beleugrunk, akkor megsebződünk, és ez feltétlenül rossz. Inkább vigyázunk magunkra, és nem élünk meg semmit.

Ennek az életmódnak többek között az a veszélye, hogy közhelyeket kezdünk mondani, nagy ürességeket, amelyek mély gondolatnak látszanak. Az előbbi idézet végén is ott a veszély, de ott még megmenti a szöveget a szereplő hitelessége. Csakhogy mivel minden szereplő ugyanazon a nyelven beszél, és nem mindig lehet megnyugtatóan jellemezni őket (erre már Codău Annamária kiváló kritikája is felhívta a figyelmet),² az olvasó olykor hajlamos a szereplők beszédét az íróéval egybelátni, az ő közhelyeiket az író közhelyeiként olvasni.

Igaz viszont, hogy ha nincs nagy közös történet (diktatúra, forradalom, háború stb.), akkor ez a semmi a közös, amelyről a nagy ürességek szólnak. Ezért jó választás a száraz cím, ezért tűnik jó vá-

lasztásnak a mindig egyforma nyelv. És ezért nehéz mégis végigolvasni a könyvet, mint ahogy végigírni sem lehetett könnyű. Ellenben ezért maradnak meg olyan élesen a megígért, de másnak adott csokik, a Lindának nevezett éjjeli lámpa, az új boltok mániákus és városokon átívelő felkutatása. A hét (hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek, szombat, vasárnap) monotóniája zsbibasztó, ezek a rögeszmék vagy rögcselekvések üdítők. A monotónia eluralkodik, de ez is volt a művészi szándék.

A *Hét* jó könyv; nem a hibátlan-ság, hanem a merészség értelmében. Egy közömbös és szenvedő nemzedékről írni, amelynek a közömbössége abból az életből fakad, melyet már a szülei is éltek – ez nem is vigasztaló, nem is kecsgetet megrázó sikerrel. Az író azonban nem a vigaszért ír, nem is a sikerért; vagy ha igen, azért a vigaszért és azért a sikerért, mely a jól megformált mondatokban és a belőlük meg annyi mindenből felépített mű munkafolyamatából árad.

■ JEGYZETEK

1. <https://aszem.info/2019/08/nagy-hajnal-csilla-het-regenyreszlet/>

2. Codău Annamária: *Az üresség édes rutinjai*. Könyvterasz 2021. október 12. <https://konyvterasz.hu/az-uresseg-edes-rutinjai/>

